

Joi, 19 decembrie 2019

P9_TA(2019)0108

Legea privind „agenții străini” din Rusia

Rezoluția Parlamentului European din 19 decembrie 2019 referitoare la legea privind „agenții străini” din Rusia (2019/2982(RSP))

(2021/C 255/09)

Parlamentul European,

- având în vedere rezoluțiile sale anterioare referitoare la Rusia și la relațiile dintre UE și Rusia,
- având în vedere declarațiile purtătorului de cuvânt al Serviciului European de Acțiune Externă (SEAE) din 23 noiembrie 2019 referitoare la modificările aduse legii privind „agenții străini” din Federația Rusă și din 26 noiembrie 2017 referitoare la legea rusă care permite înregistrarea reprezentanților presei străine ca „agenți străini”,
- având în vedere declarația din 11 decembrie 2019 a delegației UE la Consiliul Europei referitoare la modificările aduse Legii privind „agenții străini” din Federația Rusă,
- având în vedere Declarația universală a drepturilor omului, în special articolul 19 privind libertatea opiniilor și exprimării și articolul 20 privind libertatea de întrunire și de asociere pașnică,
- având în vedere Declarația Organizației Națiunilor Unite privind apărătorii drepturilor omului, în special articolul 13 privind libertatea de asociere,
- având în vedere Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (PIDCP), în special articolul 22 privind libertatea de asociere,
- având în vedere Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția europeană a drepturilor omului),
- având în vedere Convenția europeană a drepturilor omului și protocoalele la aceasta, în special articolul 10 privind libertatea opiniilor și exprimării și articolul 11 privind libertatea de întrunire și de asociere,
- având în vedere Orientările Uniunii Europene privind apărătorii drepturilor omului,
- având în vedere Constituția Federației Ruse, în special capitolul 2 privind drepturile și libertățile cetățenești,
- având în vedere declarația din 20 noiembrie 2019 a reprezentantului pentru libertatea mass-mediei al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE),
- având în vedere avizul Comisarului pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei, emis la 15 iulie 2013, referitor la „legislația Federației Ruse privind organizațiile nonprofit în lumina standardelor Consiliului Europei”, și avizul său actualizat referitor la „legislația și practica în Federația Rusă privind organizațiile nonprofit în lumina standardelor Consiliului Europei: o actualizare” emis la 9 iulie 2015,
- având în vedere avizul Comisiei pentru democrație prin drept (Comisia de la Veneția), din 27 iunie 2014, privind Legea federală referitoare la organizațiile nonprofit (denumită în continuare „Legea privind agenții străini”), avizul său din 13 iunie 2016 privind Legea federală nr. 129-FZ din Rusia (privind activitățile nedorite ale organizațiilor neguvernamentale străine și internaționale), Raportul Comisiei de la Veneția din 18 martie 2019 privind finanțarea asociațiilor,
- având în vedere articolul 144 alineatul (5) și articolul 132 alineatul (4) din Regulamentul său de procedură,

Joi, 19 decembrie 2019

- A. întrucât drepturile la libertatea de gândire și de exprimare, de asociere și de întrunire pașnică sunt consacrate în Constituția Federației Ruse;
- B. întrucât Federația Rusă este semnatară a Declarației universale a drepturilor omului și a Convenției europene a drepturilor omului, precum și membră a Consiliului Europei și s-a angajat, prin urmare, să respecte standardele și principiile internaționale care reglementează statul de drept, drepturile omului și libertățile fundamentale;
- C. întrucât, în iulie 2012, Parlamentul Rusiei a adoptat legea privind „agenții străini”, solicitând ONG-urilor ruse să se înregistreze la Ministerul Justiției din Federația Rusă drept „organizații care îndeplinesc funcții de agenți străini” dacă primesc finanțare din străinătate și se implică în activități descrise în mod vag ca „activități politice”; întrucât, în iunie 2014, legea a fost modificată pentru a permite Ministerului Justiției să înregistreze, din proprie inițiativă, ONG-urile drept „agenți străini”; întrucât, în noiembrie 2017, domeniul de aplicare al legii a fost extins pentru a impune utilizarea etichetei de „agenți străini” împotriva oricărui organ mass-media străin care primește, direct sau indirect, finanțare din străinătate;
- D. întrucât ultimele modificări aduse legii privind „agenții străini”, care extind statutul de „agenți străini” pentru a include persoane private, inclusiv bloggeri și jurnaliști independenți, au fost adoptate de Parlamentul Rusiei la 21 noiembrie 2019 și au fost ratificate la 2 decembrie 2019 de către președintele Rusiei, Vladimir Putin; întrucât legea impune cerințe specifice în materie de înregistrare, contabilitate și etichetare a publicațiilor, iar nerespectarea ei înseamnă săvârșirea unei infracțiuni, inclusiv posibilitatea unor sancțiuni cu amenzi administrative mari sau pedeapsa cu închisoare până la doi ani;
- E. întrucât, în temeiul acestei legi, cetățenii ruși și străini care prelucrează sau distribuie conținut realizat de organele de presă etichetate ca „agenți străini” vor fi declarați „agenți străini”, putându-i expune, astfel, stigmatizării cu eticheta de „agenți străini” pe jurnaliști, pe sursele acestora sau chiar pe cei care distribuie materiale pe rețelele sociale, ceea ce ar putea conduce la autocenzură și descurajarea nu numai a publicării, ci și a distribuirii materialelor publicate;
- F. întrucât legea rusă privind „agenții străini” încalcă Convenția Europeană a Drepturilor Omului, acordul internațional al Consiliului Europei, care apără, printre altele, libertatea de exprimare și libertatea mass-mediei; întrucât, prin urmare, Rusia nu își îndeplinește obligațiile care îi revin în calitate de membru al Consiliului Europei; întrucât Comisarul pentru drepturile omului al Consiliului Europei a considerat că această lege este incompatibilă cu standardele internaționale și europene în domeniul drepturilor omului; întrucât legea privind „agenții străini” încalcă angajamentele Rusiei de membru al OSCE și de semnatară a Declarației universale a drepturilor omului; întrucât UE se așteaptă ca Federația Rusă, membru permanent al Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite, să respecte pe deplin angajamentele internaționale asumate;
- G. întrucât o serie de organizații și ONG-uri din domeniul drepturilor omului, cum ar fi Amnesty International și Human Rights Watch, consideră că legea modificată va avea un impact negativ asupra mediului deja restrictiv pentru jurnalismul independent în Rusia, subminând, astfel, și mai mult libertatea de exprimare; întrucât mass-media de calitate, independentă de structurile guvernamentale sau pro-guvernamentale, care lucrează cu numeroși corespondenți ruși din întreaga țară și constituie adesea singura sursă de informații fiabile și o alternativă la mass-media de stat în regiunile îndepărtate, este vizată de lege, împiedicându-se astfel activitatea ei și accesul la o presă imparțială;
- H. întrucât restricțiile legislative și urmările penale specifice în temeiul Legii privind „agenții străini” din Rusia au luat forme mai represive în ultimele luni, ceea ce a dus la limitarea accesului mass-mediei și al societății civile la finanțare independentă, afectându-le astfel reputația și obstrucționându-le activitățile, limitând astfel exercitarea libertăților fundamentale și reducând spațiul pentru actorii independenți și disidenți din Rusia;
- I. întrucât Legea privind „agenții străini” face parte dintr-o campanie mai amplă de înăbușire a disidenților, a opoziției și a societății civile din întreaga Rusie; întrucât spațiul pentru societatea civilă independentă din Rusia se reduce și permite o prezență sporită a organizațiilor neguvernamentale care nu sunt independente și sunt organizate de guvern (ONGOG); întrucât guvernul rus utilizează ONGOG pentru a-și promova politicile, menținând, în același timp, aparențele unei societăți civile independente;

Joi, 19 decembrie 2019

- J. întrucât legea a vizat până în prezent, în principal, ONG-urile; întrucât, în total, aproximativ 80 de ONG-uri sunt considerate drept „agenți străini” în temeiul acestei legi, incluzând practic toate ONG-urile importante în domeniul drepturilor omului din Rusia; întrucât 49 de ONG-uri din Rusia au depus cereri care sunt pendinte la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, susținând că Legea privind „agenții străini” încalcă mai multe drepturi ale omului, inclusiv dreptul la libertatea de exprimare și de asociere, și protestând împotriva calității legii, împotriva persecutării lor pentru neînregistrarea ca „agenți străini” și împotriva controlului excesiv al statului;
- K. întrucât zeci de organizații care își desfășoară activitatea în domeniul mediului au fost incluse cu forța pe lista „agenților străini” din 2014, în ciuda faptului că hotărârea Curții Constituționale a Rusiei exclude în mod explicit grupurile ecologiste din domeniul de aplicare al acestei legi; întrucât multe dintre grupurile afectate au trebuit să-și încheie activitatea pentru a evita etichetarea ca „agent străin” sau nu au fost capabile să plătească amenzile;
- L. întrucât în ultimul deceniu a apărut o tendință alarmantă la nivel mondial, ca un număr tot mai mare de state să adopte și să utilizeze legi pentru a încălca dreptul la libertatea de exprimare, care cuprinde libertatea de a primi și de a transmite informații și idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere, precum și libertatea de întrunire și de asociere; întrucât astfel de legi împiedică, de asemenea, activitatea organizațiilor societății civile și a persoanelor fizice;
- M. întrucât Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în mai multe hotărâri, a subliniat că rolul de supraveghetor public exercitat de ONG-uri este esențial pentru o societate democratică și la fel de important ca rolul mass-mediei;
- N. întrucât obiectivul legitim de a asigura transparența ONG-urilor care beneficiază de finanțare străină nu poate justifica măsuri de restricționare a activităților ONG-urilor care își desfășoară activitatea în domeniul democrației, al drepturilor omului și al statului de drept,
1. invită autoritățile ruse să abroge imediat Legea privind „agenții străini” și să alinieze legislația existentă la constituția Rusiei și obligațiile care îi revin în temeiul dreptului internațional; îndeamnă Federația Rusă să pună capăt creării în mod deliberat a unei atmosfere ostile societății civile și, prin urmare, condamnă utilizarea Legii privind „agenții străini” ca mijloc de a hărțui și a elimina organizațiile societății civile care cooperează cu donatorii internaționali sau exprimă opinii politice;
 2. condamnă modificările recent aprobate la Legea privind „agenții străini”, care extind în mod considerabil domeniul său de aplicare și vor permite ca persoanele fizice să fie stigmatizate ca „agenți străini”, încălcându-le astfel drepturile omului, în special libertatea de exprimare și de asociere, precum și drepturile cetățenești, limitându-le angajamentul și contribuțiile la societatea civilă din Rusia și periclitându-le siguranța personală prin stigmatizare;
 3. condamnă eforturile continue ale autorităților ruse de a restricționa dezbaterile online și offline, precum și jurnalismul independent; le reamintește acestora că libertatea de exprimare este un drept fundamental al omului, care întărește toate celelalte drepturi ale omului, permițând societății să se dezvolte și să progreseze; invită Federația Rusă să recunoască contribuția pozitivă a unei societăți civile dinamice și active la starea democrației și a societății;
 4. consideră că această lege și utilizarea excesivă a amenzilor și a acordurilor financiare împotriva mass-mediei, a organizațiilor pentru apărarea drepturilor omului și a societății civile urmăresc în mod deliberat să le forțeze să își concentreze resursele pentru a plăti amenzi și apărarea juridică, limitându-le astfel libertatea de exprimare; este profund îngrijorat de vizarea clară a organizațiilor și apărătorilor drepturilor omului, fapt ce contribuie la deteriorarea situației drepturilor omului în Rusia; condamnă, printre altele, dizolvarea mișcării importante din punct de vedere istoric, „Pentru drepturile omului”;
 5. își exprimă îngrijorarea cu privire la riscul ca legea să fie aplicată în mod selectiv pentru a viza persoane concrete, în special jurnaliști independenți și activiști ai opoziției politice, din cauza lipsei unor criterii clare, precum și a unor incertitudini juridice legate de motivele și consecințele aplicării acesteia cetățenilor obișnuiți; le invită pe autoritățile ruse să stabilească un cadru pentru activitățile organizațiilor nonprofit (ONG-uri) care să fie clar, coerent și consecvent și conform standardelor europene și internaționale, în special prin utilizarea unor definiții clare, prin evitarea utilizării limbajului stigmatizant, cum ar fi „agenți străini”, sau a unor dispoziții legale discriminatorii referitoare la surse de finanțare, și prin prevenirea urmăririi penale a ONG-urilor, a mass-mediei și a bloggerilor sau a persoanelor individuale care desfășoară

Joi, 19 decembrie 2019

activități pentru ONG-uri sau mass-media; își exprimă îngrijorarea cu privire la eliminarea organizațiilor independente ale societății civile de către ONG-uri organizate de guvern; ia act cu îngrijorare, în special, de situația activistei Anastasia Șevcenko din Rostov-pe-Don;

6. se opune cu fermitate metodelor autorităților ruse de a utiliza puterea statului ca să înăbușe libertatea de exprimare și, astfel, să însuflețească teama în sânul societății; invită autoritățile ruse să sprijine imparțialitatea canalelor media, inclusiv a celor deținute de companiile de stat rusești, și să îmbunătățească siguranța și mediul de lucru al jurnaliștilor din Rusia, inclusiv prin perfecționarea competențelor profesionale utilizând programele internaționale existente; subliniază necesitatea de a garanta proceduri judiciare eficiente de recurs pentru jurnaliștii a căror libertate de a-și exercita activitatea a fost amenințată, pentru a evita autocenzura;

7. salută și își exprimă sprijinul față de toate persoanele fizice și organizațiile care încă își desfășoară activitatea legitimă și pașnică în domeniul drepturilor omului, în ciuda faptului că sunt ținte ale represiunii; îndeamnă autoritățile ruse înceteze hărțuirea, intimidarea și atacurile la adresa societății civile, mass-mediei, organizațiilor și apărătorilor drepturilor omului; condamnă faptul că autoritățile ruse nu au reușit să îi protejeze pe acești actori împotriva atacurilor, a hărțuirii și a intimidării de către terți și să investigheze imparțial astfel de atacuri împotriva lor;

8. ia act de faptul că lista instituțiilor media din Rusia considerate drept „agenți străini” are zece poziții, toate având legătură cu posturile de radio Europa Liberă sau Vocea Americii; reamintește că guvernul rus a criticat alte instituții media străine pentru materialele lor despre demonstrațiile din această țară;

9. așteaptă ca Vicepreședintele Comisiei/Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate (ÎR/VP), Consiliul și Comisia să își exprime îngrijorarea cu privire la Legea privind „agenții străini” în contactele lor, în reuniunile și comunicările cu reprezentanții Rusiei, inclusiv la cele mai înalte niveluri, și le solicită să informeze Parlamentul cu privire la schimburile lor cu autoritățile ruse;

10. își reiterează apelul ca Comisia, SEAE și statele membre să continue monitorizarea îndeaproape a situației drepturilor omului în Federația Rusă; invită delegația UE în Rusia și ambasadatele statelor membre să continue monitorizarea acțiunilor în justiție în care sunt implicate organizații ale societății civile și activiști; invită, de asemenea, VP/ÎR și SEAE să se asigure că cazurile persoanelor urmărite penal din motive politice sunt abordate în comunicările lor cu autoritățile ruse și că reprezentanților ruși li se solicită în mod oficial să furnizeze explicații în legătură cu aceste cazuri; solicită VP/ÎR și SEAE să informeze Parlamentul cu privire la schimburile pe care le au cu autoritățile ruse;

11. invită VP/ÎR să utilizeze orice mijloc de a sprijini societatea civilă care promovează valorile democratice, statul de drept, libertățile fundamentale și drepturile omului în Rusia și consolidează contactele interpersonale cu cetățenii Rusiei;

12. solicită statelor membre ale UE să pună în discuție legea privind „agenții străini” la nivelul instituțiilor Consiliului Europei, în principal în cadrul Comitetului de Miniștri și al Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (APCE); îi solicită Comisiei de la Veneția să examineze modificările la Legea privind „agenții străini” pentru a emite un aviz juridic și recomandări adecvate; invită autoritățile ruse să pună pe deplin în aplicare toate recomandările Comisiei de la Veneția a Consiliului Europei, în conformitate cu obligațiile internaționale ale Rusiei în acest domeniu; le invită pe statele membre ale UE să exercite o presiune constantă asupra autorităților ruse în cadrul OSCE pentru ca acestea să respecte standardele OSCE privind drepturile omului, democrația, statul de drept și independența justiției;

13. încurajează UE să-și continue apelul către Rusia de a abroga sau a modifica toate legile incompatibile cu standardele internaționale; invită VP/ÎR să elaboreze o nouă strategie cuprinzătoare UE-Rusia, care să aibă drept scop consolidarea păcii și a stabilității; reafirmă că orice dialog ar trebui să se bazeze pe principii ferme, cum ar fi respectarea dreptului internațional și a integrității teritoriale a vecinilor Rusiei; subliniază că sancțiunile împotriva Rusiei pot fi ridicate doar atunci când Rusia își va respecta pe deplin obligațiile;

14. încredințează Președintelui sarcina de a transmite prezenta rezoluție Vicepreședintelui Comisiei/Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, Consiliului, Comisiei, guvernelor și parlamentelor statelor membre, Consiliului Europei, Înaltului Comisar al ONU pentru Drepturile Omului, OSCE precum și Președintelui, Guvernului și Parlamentului Federației Ruse.